

K ods. 3 písm. d)

K tomu odkazujeme na komentár k § 7 a § 8.

ROZHODNUTIA SÚDOV:

- **R 28/1970:** Jednotlivé zložky práva na náhradu škody, ktorými je vymedzený obsah náhrady škody, sa prejavujú ako samostatné čiastkové nároky; s touto ich samostatnosťou treba rátať aj pri rozhodovaní o trovách konania. Určenie výšky nároku na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia závisí od znaleckého posudku, kým nárok na náhradu za stratu zárobku spravidla možno objektívne určiť porovnaním doterajšieho zárobku pred a po ňom. Táto rozdielnosť v spôsobe zistenia výšky nároku má význam pri použití § 142 OSP, lebo má za následok dvojaký režim rozhodovania o náhrade trov konania pri čiastočnom neúspechu alebo pri určení nižšej náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia ako bola požadovaná (ak nespočíva neúspech priamo v základe nároku). Pokiaľ ide o nárok na náhradu za stratu zárobku, nárok na náhradu trov konania sa bude spravovať § 142 ods. 2 OSP, pokiaľ ide o nárok na náhradu za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia, bude sa nárok na náhradu trov konania spravovať § 142 ods. 3 OSP.
- **Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 3. októbra 2011 sp. zn. 6 Cdo 146/2011:** Nároky na odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia sa riadia vyhláškou č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení do 31. marca 1999, ak do tohto dňa došlo nielen k škodnej udalosti (úrazu alebo inému poškodeniu zdravia), ale aj k takému ustáleniu zdravotného stavu poškodeného, ktorý umožňuje posúdiť sťaženie spoločenského uplatnenia. Ak k ustáleniu zdravotného stavu poškodeného došlo po uvedenom dni, riadi sa výška odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia vyhláškou č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení novely vykonanej vyhláškou č. 19/1999 Z. z.

§ 3**Náhrada za bolesť**

(1) Náhrada za bolesť sa poskytuje jednorazovo; musí byť primeraná zistenému poškodeniu na zdraví, priebehu liečenia alebo odstraňovaniu jeho následkov.

(2) Náhrada za bolesť sa poskytuje na základe lekárskeho posudku (§ 7 a 8). Sadzby bodového hodnotenia za bolesť sú ustanovené v prílohe č. 1 v I. a III. časti.

(3) Ak niektoré poškodenie na zdraví nie je uvedené v sadzbách podľa odseku 2, použije sa sadzba za iné poškodenie na zdraví, s ktorým ho možno z hľadiska bolesti najlepšie porovnať.

(4) Ak sa po skončení liečenia vykoná v súvislosti s poškodením na zdraví operačný výkon, ktorý sa pôvodne nepredpokladal, poškodený má nárok na ďalšiu náhradu za bolesť ako za poškodenie na zdraví, s ktorým možno tento operačný výkon z hľadiska bolesti najlepšie porovnať.

Súvisiace ustanovenia:

§ 2 – vymedzenie základných pojmov, § 5 – výška náhrady za bolesť, § 7 a § 8 – lekársky posudok, § 9 – zásady na hodnotenie bolesti

Súvisiace právne predpisy:

OSP; OZ; Zákonník práce; zákon o sociálnom poistení; zákon č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi v znení neskorších predpisov; CSP; vyhláška č. 32/1965 Zb.

Z dôvodovej správy:

Náhrada za bolesť sa poskytuje jednorazovo, musí byť primeraná povahe poškodenia na zdraví a priebehu liečenia. Obe zásady musia byť brané do úvahy pri hodnotení bolesti a hodnotení sťaženia spoločenského uplatnenia.

Ustanovuje sa postup pre prípad, že niektoré poškodenie na zdraví nie je uvedené v sadzбách, ktoré tvoria prílohu zákona. Variabilita poškodení ani neumožňuje do detailov vymenovať všetky formy a druhy poškodenia na zdraví. V takýchto prípadoch je potrebné použiť sadzbu za podobné, iné poškodenie, s ktorým sporný druh poškodenia možno po stránke bolesti najskôr porovnať. Rovnako sa má postupovať i v prípade, ak sa vykoná po skončení liečeni operácia, ktorej príčinou je poškodenie zdravia. Aj v tomto prípade je potrebné postupovať analogicky, tzn. ďalšia náhrada za bolesť sa určí porovnaním tejto operácie s operáciou, s ktorou ju možno najskôr porovnať.

K § 3

Náhrada za bolesť (v praxi sa bežne používa pojem „bolestné“) je čiastkovým nárokom poškodeného, ktorý sa uplatňuje v rámci náhrady za škodu na zdraví. Vo všeobecnosti možno uviesť, že uplatnenie nároku na náhradu za bolesť patrí spolu s uplatňovaním nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia medzi najfrekvencovanejšie uplatňované nároky vzniknuté zo škody na zdraví.

Podľa § 444 OZ sa pri škode na zdraví jednorazovo odškodňujú bolesti poškodeného (náhrada za bolesť) a sťaženie spoločenského uplatnenia poškodeného (náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia). OZ **však právne nevymedzuje pojem bolestné ani pojem sťaženie spoločenského uplatnenia a ani to, v akom rozsahu sa náhrada za tieto ujmy na zdraví odškodňuje. Úprava bolestného, ako aj sťaženia spoločenského uplatnenia je predmetom zákona o BSSU ako *lex specialis*.**

Náhradu za bolesť možno považovať za osobitný, celkom samostatný – čiastkový nárok poškodeného, ktorý je nezávislý od nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia. Oba druhy odškodnenia sú náhradou tzv. nemajetkovej ujmy a majú slúžiť na to, aby si poškodený mohol obstarat' náhradné požitky na vyrovnanie prežitých a prežívaných utrpení, strastí a na kompenzovanie životných obmedzení vyvolaných úrazom. Nárok na náhradu za bolesť a nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia majú síce spoločný nehmotný základ – poškodenie zdravia – ale svojou povahou sú

samostatné. Nárok na náhradu za bolesť preto možno uplatniť aj samostatne bez toho, aby si poškodený súčasne uplatňoval aj nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia. Nie je však vylúčené, aby poškodenému vznikol z jednej škodovej udalosti (poškodenia zdravia) súčasne aj nárok na náhradu za bolesť, ako aj nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia.

Uvedené rozlišovanie čiastkových nárokov nemá len teoretický význam, ale má význam najmä z pohľadu procesného práva. Keďže ide o samostatné a vzájomne nezávislé právne nároky, táto skutočnosť bude mať vplyv napr. na dobu ich vzniku (môže byť odlišná), a teda aj na plynutie premlčacích dôb, kde každému nároku môže plynúť premlčacia doba samostatne. Predmetné čiastkové nároky zo škody na zdraví sú taktiež samostatne uplatniteľné, čo znamená, že v prípade ich súdneho uplatnenia bude musieť konajúci súd zohľadňovať procesné aspekty u každého nároku samostatne – napr. každý nárok bude musieť vyhodnotiť samostatne z pohľadu náležitostí žaloby, vyčíslenia daného nároku či procesných prekážok (litispendencie, rei iudicatae) a pod. Nárok na náhradu za bolesť a nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia samostatne vznikajú a samostatne sa aj premlčujú (porovnaj R 28/1970).

Náhrada za bolesť predstavuje taktiež jednu z úrazových dávok podľa zákona o sociálnom poistení, prostredníctvom ktorej sa z úrazového poistenia realizuje zmiernenie následkov pracovných úrazov a chorôb z povolania.⁴⁷

K ods. 1

Povaha bolestného

V rámci práva na náhradu za bolesť sa odškodňujú bolesti poškodeného. Bolesť poškodeného môže byť tak fyzická, ako aj psychická. Podľa zákona o BSSU sa pritom odškodňujú nielen tie bolesti poškodeného, ktoré vznikli priamo pri škodovej udalosti (poškodení zdravia), ale aj tie bolesti, ktoré vznikli pri liečení a odstraňovaní následkov poškodenia zdravia (napr. pri operáciách, následnej rehabilitácii a pod.). Odškodnenie za bolesť sa poskytuje nielen za bolesti spôsobené poškodením na zdraví, ale aj za bolesti spôsobené liečením poškodenia zdravia alebo odstraňovaním jeho následkov. Okamih vzniku škodovej udalosti teda nemusí byť totožný s okamihom odškodňovanej bolesti (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 146/2011). Tieto následné bolesti však musia mať vždy svoj základ v primárnom poškodení zdravia (bolesti).

Bolesťou, ktorú možno v rámci náhrady škody na zdraví odškodniť, sa teda rozumie len tá fyzická a psychická ujma na zdraví, ktorá je

⁴⁷ Pozri § 13 ods. 3 písm. h) zákona o sociálnom poistení.

v priamej príčinnej súvislosti s protiprávnym činom alebo právne kvalifikovanou skutočnosťou zakladajúcou právo na náhradu škody. Aj súdna prax vyžaduje, aby novo vzniknutý následok pôvodného poškodenia zdravia, ktorý sa prejavil neskôr, nemohol byť pôvodne predvídaný (porovnaj napr. rozsudok Najvyššieho súdu ČR 25 Cdo 2429/2018).

V rámci náhrady za bolesť však nemožno odškodňovať bolesti, ktoré vznikli ako následok následku.⁴⁸ V rámci náhrady za bolesť preto nemožno odškodniť napríklad traumou utrpenú v dôsledku toho, že osoba je svedkom udalosti (nepriamo poškodená osoba), pri ktorej došlo k škode na zdraví alebo úmrtiu inej osoby – priamo poškodenej osoby (k tomu pozri napr. R 7/1979).

Rovnako ako v prípade nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia, aj právo na náhradu za bolesť je zo zákona osobným právom poškodeného, a teda v prípade smrti poškodeného neprechádza toto právo na dedičov poškodeného (§ 579 ods. 2 OZ) – bez ohľadu na to, či toto právo bolo alebo nebolo priznané právoplatným rozhodnutím súdu. **Smrťou poškodeného zaniká jeho právo na bolestné v rozsahu, v ktorom nebolo za života poškodeného uspokojené.** Pokiaľ je totiž právo na bolestné zadosťučinením poskytovaným za bolesti, ktoré poškodený utrpel, treba na toto právo nazerať ako na právo späté výlučne len s osobou poškodeného, ktoré na dedičov neprechádza. Ak by v priebehu konania o náhradu škody na zdraví poškodený ako žalobca zomrel, súd by musel konanie zastaviť bez možnosti pokračovania v konaní s dedičmi poškodeného. Rovnako aj v prípade, keď bolo právo na bolestné priznané poškodenému exekučným titulom a na jeho základe sa – ešte počas života poškodeného – začalo exekučné konanie, v prípade smrti poškodeného počas exekučného konania, bude exekučné konanie zastavené. **Právo na náhradu bolestného neprechádza na dedičov poškodeného ani v prípade, keď už bolo priznané právoplatným rozhodnutím súdu** (pozri R 20/1966 alebo R 31/1973).

V nadväznosti na uvedené bolo v praxi potrebné vyriešiť aj otázku, či spolu so zánikom práva (pohl'adávkou) poškodeného na náhradu za bolesť (rovnako aj za spoločenské uplatnenie), ktoré mu bolo priznané exekučným titulom, došlo smrťou oprávneného aj k zániku práva na náhradu trov konania, ktoré mu bolo priznané tým istým exekučným titulom. Najvyšší súd SR dospel k záveru, že **právo na náhradu trov konania – ktoré bolo poškodenému priznané tým istým exekučným titulom ako právo na náhradu bolestného – smrťou poškodeného nezaniká a prechádza na právnych nástupcov (dedičov)**

⁴⁸ Pozri aj FEKETE, I. 2011. *Občiansky zákonník. 1. zväzok. Veľký komentár*. Žilina : Eurokódex. 2011, s. 1254, s. 1176 a 1177.

poškodeného. Najvyšší súd SR tento svoj názor odôvodnil takto: „(...) *pokiaľ účelom náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia je zmierniť (osobne poškodenému) jemu spôsobenú nemateriálnu ujmu, účelom náhrady trov konania je nahradiť materiálne výdavky poškodeného (prípadne aj výdavky vynaložené z majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve poškodeného a jeho manželky) spojené s uplatnením nároku v občianskom súdnom konaní. V prípade takejto zásadnej nesúrodosti medzi účelom, ktorý sleduje zákon priznaním náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia, a účelom, ktorý sa sleduje priznaním náhrady trov občianskeho súdneho konania, má smrť toho, komu boli tieto náhrady priznané, odlišné právne dôsledky. V takom prípade zánik pohľadávky nemá bez ďalšieho za následok tiež zánik jej príslušenstva; neplatí teda, že osud (takéhoto) príslušenstva zdieľa osud (takejto) pohľadávky.*

*Smrťou poškodeného zaniká jeho právo na bolestné a na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v rozsahu, v ktorom nebolo za života poškodeného uspokojené, nezaniká ale právo na zaplatenie sumy prisúdennej poškodenému ako náhrada trov konania, v ktorom sa domohol náhrady za vytrpenú bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia. Právo v rozsahu, v ktorom nezaniklo, prechádza na právnych nástupcov.*⁴⁹

Považujeme za vhodné upozorniť, že smrť ako právna skutočnosť spôsobuje zo zákona len zánik nároku (práva) na náhradu za bolesť; nezaniká však povinnosť k náhrade za bolesť. Platí preto, že smrťou škodcu – osoby povinnej nahradiť škodu na zdraví – nezaniká právo poškodeného na náhradu za bolesť. Povinnosť nahradiť poškodenému bolestné prechádza smrťou povinnej osoby na jej dedičov, resp. v prípade právnickej osoby na právnych nástupcov.

Spôsob náhrady bolestného

Podľa § 3 ods. 1 zákona o BSSU platí, že **náhrada za bolesť sa poskytuje jednorazovo.** Jednorazovým poskytnutím, samozrejme, nemožno rozumieť, že náhrada za bolesť sa môže poškodenému v rámci jednej škodovej udalosti poskytnúť iba raz. Pod jednorazovým poskytnutím náhrady za bolesť sa rozumie, že náhrada za bolesť sa poskytuje za už skutočne vytrpené bolesti. Náhradu za bolesť preto nemožno poškodenému poskytnúť vo forme dávok za budúce (predpokladané) bolesti. Uvedené pravidlo našlo svoje legislatívne vyjadrenie napr. aj v predchádzajúcej právnej úprave – vo vyhláške – kde sa výslovne ustanovovalo, že náhrada sa neposkytuje za bolesť budúcu (následnú).⁵⁰ V súčasnosti platný a účinný zákon o BSSU toto pravidlo *expressis*

⁴⁹ Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 E Cdo 278/2013.

⁵⁰ Pozri § 2 ods. 2 písm. c) vyhlášky č. 32/1965 Zb.

verbis neupravuje, ale rozhodovacia prax súdov z tohto pravidla aj naďalej vychádza. **Náhrada za bolesť sa teda neposkytuje poškodenému formou dôchodku – opakovaných dávok** (pozri R 99/1953).

Pokiaľ ide o jednorazové poskytnutie bolestného a nemožnosť priznania bolestného pre budúce bolesti poškodeného, túto situáciu treba zásadne odlišiť od situácie upravenej v § 3 ods. 4 zákona o BSSU. Predmetné ustanovenie totiž predpokladá situáciu, keď sa poškodenému po skončení liečenia vykoná v súvislosti s tým istým poškodením zdravia operačný zákrok, ktorý sa pôvodne nepredpokladal. Za takých okolností má poškodený nárok na (*de facto* ďalšiu) náhradu za bolesť, hoci mu už bola za to isté poškodenie zdravia – za vytrpenú bolesť – po skončení liečenia poskytnutá. V tomto prípade sa náhrada za bolesť poskytuje práve za vytrpenú bolesť v súvislosti s operačným zákrokom, ktorý sa pôvodne – pri odstraňovaní primárnych následkov poškodenia na zdraví – nepredpokladal.

Aj napriek tomu, že to zákon o BSSU výslovne neustanovuje, **náhrada za bolesť (rovnako ako aj náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia) sa poskytuje výlučne v peniazoch**. Iná forma náhrady bolestného neprichádza do úvahy. Výplýva to jednak z § 5 zákona o BSSU, ktorý upravuje spôsob výpočtu náhrady (výšky náhrady) a jednak z povahy samotného nároku na náhradu za bolesť. Z povahy škody na zdraví totiž vyplýva, že náhrada za bolesť, ktorá by spočívala v uvedení do predošlého stavu, teda prakticky v obnovení zdravia, je v tomto prípade vylúčená. Náhradu za bolesť teda nemožno vykonať uvedením do predošlého stavu (*restitutio in integrum*).

Zákon o BSSU v komentovanom ustanovení uvádza, že náhrada za bolesť musí byť primeraná:

- a) zistenému poškodeniu na zdraví,
- b) priebehu liečenia alebo odstraňovaniu následkov zisteného poškodenia na zdraví.

Oba predpoklady primeranosti náhrady za bolesť uvedené pod bodmi a) a b) musia byť brané v úvahu pri stanovení náhrady za bolesť (bolestného). Náhrada za bolesť teda predstavuje jednorazové odškodnenie za bolesti spôsobené poškodením zdravia, jeho liečením alebo odstraňovaním jeho následkov.

Zákon o BSSU ustanovuje, že náhrada za bolesť musí byť primeraná zistenému poškodeniu na zdraví, priebehu liečenia alebo odstraňovaniu jeho následkov. Z toho by bolo možné usudzovať, že súd je oprávnený v každom jednotlivom prípade individuálne posúdiť, aká náhrada za bolesť je pre poškodeného primeraná – po zohľadnení poškodenia na zdraví, priebehu liečenia alebo odstraňovania následkov poškodenia na zdraví. Ale nie je tomu

tak. Podľa ustanovení zákona o BSSU vykonáva bodové hodnotenie bolestného ošetrojúci lekár poškodeného v lekárskom posudku, pričom ošetrojúci lekár určí výšku bodov za jednotlivé poškodenia na zdraví. Súd pritom z bodového hodnotenia vykonaného ošetrojúcim lekárom v lekárskom posudku vychádza, a teda súd bodové hodnotenie nevykonáva. Navyše, zákon o BSSU neupravuje ani možnosť súdu bodové hodnotenie bolestného vykonané ošetrojúcim lekárom primerane zvýšiť.

V ďalších ustanoveniach zákona o BSSU zároveň zákonodarca ustanovil zákonné limity na výšku poskytnutej náhrady za bolesť (pozri ďalší komentár). V uvedenom zmysle možno vnímať kriticky istú vnútornú rozpornosť zákona o BSSU, keď zákon o BSSU explicitne uvádza, že priznaná náhrada za bolesť musí byť primeraná, pričom zároveň sám zákonodarca ustanovením zákonných limitov (bodovacia tabuľka) *de facto* určil, akú náhradu pri vytrpenej bolesti poškodeného považuje za primeranú. Súhlasíme preto s *Dulakom*, ktorý rovnako uvádza, že zákonná podoba náhrady za bolesť fakticky obmedzuje rozhodovanie súdov pri posudzovaní osobitostí jednotlivých prípadov.⁵¹ Pochopiteľne, materiálny korektív v podobe toho, že náhrada musí byť primeraná, je prakticky neaplikovateľný len v tých prípadoch, keď zákon o BSSU ustanovuje presný počet bodov za to-ktoré poškodenie zdravia.

K ods. 2

Náhrada za bolesť sa podľa zákona o BSSU poskytuje na základe lekárskeho posudku. Náhrada za bolesť však môže byť stanovená aj v znaleckom posudku – vyžiadanom v trestnom alebo civilnom konaní – ktorý je vypracovaný podľa zákona č. 382/2004 Z. z. (k podrobnostiam o lekárskom posudku a o znaleckom posudku pozri komentár k § 7 a 8). Sadzby bodového hodnotenia za bolesť sú ustanovené v prílohe zákona o BSSU č. 1 v I. a III. časti.

Časť I. prílohy č. 1 zákona o BSSU sa týka sadzieb bodového hodnotenia za bolesť pri úrazoch.

Časť III. prílohy č. 1 zákona o BSSU sa týka sadzieb bodového hodnotenia za bolesť pri chorobách z povolania. Táto časť je preto významná pri priznávaní náhrady škody vzniknutej zamestnancom v dôsledku choroby z povolania. Za škodu spôsobenú zamestnancovi chorobou z povolania zodpovedá zamestnávateľ, u ktorého zamestnanec pracoval naposledy pred jej zistením v pracovnom pomere za podmienok, z ktorých vzniká choroba z povolania, ktorou bol postihnutý. Choroby z povolania sú choroby uvedené v právnych

⁵¹ DULAK, A. 2015. In ŠTEVČEK, M. et al. *Občiansky zákonník I. Komentár. § 1 – 450*. Praha : C. H. Beck, 2015, s. 1519.

predpisoch o sociálnom zabezpečení⁵² (zoznam chorôb z povolania), ak vznikli za podmienok v nich uvedených.⁵³

Ustálenie zdravotného stavu – moment, kedy možno vyhotoviť lekársky posudok

S uplatnením náhrady za bolesť, ako aj vypracovaním lekárskeho posudku o bolestnom úzko súvisí moment ustálenia zdravotného stavu poškodeného. Týmto momentom totiž možno po prvýkrát vyhotoviť lekársky posudok o bolestnom (pre podrobnosti k ustáleniu zdravotného stavu pozri komentár k § 8 zákona o BSSU).

Pre vznik nároku na bolestné totiž nie je rozhodujúca len škodová udalosť (deň úrazu), ale tiež okamih, keď sa poškodený dozvedel o škode (jej výške a kto za ňu zodpovedá). Táto býva poškodenému zrejmä až po ustálení zdravotného stavu, ktorý umožňuje posúdiť mieru preukázateľných nepriaznivých dôsledkov poškodenia zdravia na poškodeného, čo je východiskovou bázou pre ustanovenie výšky náhrady za bolesť lekársnym posudkom. Týmto momentom – ustálením zdravotného stavu – a nie skôr, možno vyhotoviť lekársky posudok o bodovom hodnotení bolestného. Ako je teda zrejmé, ustálenie zdravotného stavu, vznik práva na bolestné a vznik možnosti vyhotoviť lekársky posudok možno vnímať ako vzájomne previazané skutočnosti.

Subjektívna vedomosť poškodeného o škode je podstatnou skutočnosťou pre začatie plynutia premlčacej doby nároku na náhradu za bolesť; od tohto okamihu totiž plynie subjektívna premlčacia doba čiastkového nároku na náhradu škody na zdraví – bolestného. Voči poškodenému by nebolo spravodlivé, aby premlčacia doba začala plynúť už od okamihu vzniku samotnej škody na zdraví (teda od okamihu škodovej udalosti), keďže k premlčaniu by tak mohlo dôjsť ešte pred tým, ako vôbec možno objektívne posúdiť rozsah bolesti, t. j. ešte pred tým, ako možno po prvýkrát vyhotoviť lekársky posudok. Rovnako by nebolo spravodlivé, pokiaľ by – hypoteticky – poškodenému uplynula premlčacia doba na uplatnenie nároku na náhradu za bolesť ešte počas zotavovania sa z následkov škodovej udalosti.

V prípade škody na zdraví, a teda aj v prípade čiastkového nároku – bolestného, nie je ustanovená objektívna premlčacia doba.⁵⁴ Pri škode na zdraví sa preto uplatňuje výlučne subjektívna premlčacia doba. Subjektívna premlčacia

⁵² Príloha č. 1 k zákonu č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

⁵³ § 195 a nasl. Zákonníka práce.

⁵⁴ § 106 ods. 1 a 2 OZ.